

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

21. TÝDEN (18.5.2026)

Kamil Holý a Kateřina Kovaříková

Národní centrum zemědělského
a potravinářského výzkumu

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách CARC: www.carc.cz. Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

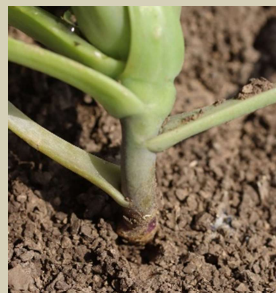
Výskyt škůdců

Hmyz pozitivně reaguje na oteplení, teploty se mají postupně zvyšovat, škůdců bude v porostech přibývat. Ve feromonových lapácích první zápředníčci, zintenzivní se líhnutí mandelinky bramborové a přelet na brambory. Na hrachu jsou kyjatky, na řepě mšice maková, další mšice mohou využít oteplení k migraci. V cibuli přibývá třásněnek, objevuje se poškození listů. Pokračuje kladení květilék. Zintenzivní se žír drátovců i dřepčičků. Oteplení má být výrazné, přilet některých škůdců může být masivní - sledovat porosty alespoň 2x týdně. Při zakrývání porostů sítěmi pozor na zakrytí škůdců - dospělci mohou být na rostlinách již za několik hodin po výsadbě.

Brukvovitá zelenina - začínají létat zápředníčci, pokud předpověď počasí vyjde a teploty porostou, začátkem příštího týdne mohou být škody od housenek. Pokračuje kladení květilky zelné a přilet dřepčičků i krytonosců.

Ostatní zelenina - na cibuli naletují třásněnky, zvyšuje se poškození listů dospělci i nymfami. Líhnou se mandelinky, teplé počasí umožní přelet na nové brambory. Na řepě a špenátu vajíčka a miny květilky řepné, škody bývají nevýznamné. Na stejných plodinách rozrůstající se kolonie mšice makové, která napadá i další zeleniny. Teplé počasí by mělo spustit přelet mšic do porostů, na hrachu se již rozrůstají kolonie kyjatky. Začátek letu osenice polní, škody od housenek budou až v červnu. Ohřívání půdy podporuje žír drátovců, podobné škody mohou způsobit larvy tiplic.

Riziková: dřepčičci, zápředníčci, drátovci, mandelinky, květilky, třásněnky, mšice, housenky, krytonosci

Zápředníček polní

- první dospělci ve feromonovém lapáku, v porostech zatím málo, vývoj je rychlý, housenky mohou škodit již koncem týdne.

Monitoring - dospělci ve feromonových lapácích nebo vizuálně na rostlinách. Zeleně zbarvené housenky na spodní straně listů.

Ochrana - sítě znemožní kladení. Ošetření proti nejmladším housenkám před objevením škod.

Mšice

- s oteplením lze očekávat migraci do porostů, na různých plodinách se začínají objevovat první okřídlené mšice. V minulém týdnu již byla místy početná mšice maková na řepách, tento týden začínající kolonie kyjakty hrachové.

Monitoring - dospělci s křídly i bez a nymfy jsou většinou ukryty na spodní straně listů nebo v srdéčkách. Zeleně zbarvené druhy nemusí být na první pohled vidět - rozhrnout listy v srdéčku.

Ochrana - při nízkém počtu mšic a vysokém výskytu predátorů (slunéčka, pestřenky, páteříčci aj.) funguje přirozená regulace. Při rozrůstání kolonií postřík - hodně užitečných organismů = volit selektivní aficidy (oleje apod.). V plodinách, kde mšice přenášejí virózy, se ošetřuje při prvním výskytu mšic.

Květilka zelná

- začíná kladení vajíček 1. generace. Vlhčí, chladnější počasí zvyšuje škodlivost.

Monitoring - bílá vajíčka na rozhraní půdy a kořenového krčku nebo pod částmi rostlin ležících na půdě. Dospělci podobní dalším dvoukřídlým (mouchám), obtížně určitelní.

Ochrana - moření sadby, sítě proti hmyzu nebo textilie. Nezakryté, nemořené porosty

ošetřit proti dospělcům před vykladením vajíček.

Dřepčící rodu *Phyllotreta*

- intenzita přiletu do porostů závislá na počasí a lokalitě, patří k nejčastějším škůdcům, bude škodit cca do srpna, než vzejdou výdroly řepky a meziploidy.

Monitoring - dospělci na vrchní i spodní straně listů, v chladu a větru se ukrývají v půdě - sledovat i míru poškození listů.

Ochrana - sítě proti hmyzu. Nezakryté porosty ošetřit proti dospělcům.

Krytonosci

- hlavní jarní vlna brouků je pryč, opoždění jedinci mohou lokálně škodit až do líhnutí nové generace v červnu.

Monitoring - dospělci se zjišťují žlutými miskami nebo prohlídkou/oklepem rostlin, jsou často na spodní straně listů nebo ukryti mezi mladými listy. V listech jsou vykousané jamky.

Ochrana - sítě proti hmyzu. Nezakryté porosty ošetřit proti dospělcům.

Třásněnky

- teplo podporuje migraci, objevují se škody v paždí listů.

Monitoring - tmaví dospělci i světlé nymfy jsou většinou ukryti mezi listy u báze. Posátá místa jsou světlá, stříbrná, někdy s kupičkami tmavého trusu.

Ochrana - závisí na druhu cibule a době sklizně. Cibule prodáváná s listy nesmí mít výrazné poškození (vada vzhledu), cibule bez listů - nižší intenzita ošetřování, nálet třásněnek bude až do podzimu.

Mandelinka bramborová

- i když se brouci jednotlivě objevují již delší dobu, hromadné líhnutí a přelet na brambory bude až tento týden.

Monitoring - barevní dospělci dobře viditelní na listech brambor, požerky na listech. Oranžová vajíčka na spodní straně listů.

Ochrana - nálet je rozvleklý, počkat, až budou v porostech dospělci, vajíčka a první nymfy. Mandelinky rychle vytváří rezistentní populace - co postřik, to jiná skupina účinných látek! Např. spinosad, diamidy

(cyantraniliprol + chlorantraniliprol), acetamiprid - na citlivou populaci.

Užitečné organismy

- vyšší výskyt mšic láká do porostů slunéčka a další predátory, v některých porostech stále hodně páteříčků.

Kyjatka hrachová, ve výřezu mumie kyjatky zabitá mšicomarem

Pokračuje kladení květky zelné

Samec osenice polní v lapáku

Sítě zajistí ochranu před většinou naletujících škůdců

Začíná líhnutí a přelet mandelínek

Posátá místa na listech cibule, dominují nymfy, ale oteplení může spustit přilet dospělců

Vlevo vadnoucí rostlina salátu

Po vyjmutí z půdy u kořenů drátovci - překousali podzemní část

Žír drátovců - vada vzhledu, podobné poškození způsobují larvy tiplic. Dospělci tiplic (ve výřezu) neškodí.

Zápředníček polní - první dospělci v lapáku

Listopasi na hrachu

Dravá moucha s kořistí